

Apel i stanowiska podjęte przez NRL w dniu 19 września 2025 r.

Naczelna Rada Lekarska na posiedzeniu 19 września 2025 r. przyjęła:

- Apel do Ministra Zdrowia o podjęcie działań legislacyjnych w sprawie lekarzy i lekarzy dentystów, którym upłynął czas przewidziany na zaliczenie Państwowego Egzaminu Specjalizacyjnego po zakończeniu szkolenia specjalizacyjnego
- Stanowisko w sprawie prezydenckiego projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw
- Stanowisko w sprawie poparcia uchwały Krajowego Zjazdu Adwokatury w sprawie uchylecia ustawy o lekarzu sądowym

**APEL NR 3/25/IX
NACZELNEJ RADY LEKARSKIEJ
z dnia 19 września 2025 r.
do Ministra Zdrowia**

**o podjęcie działań legislacyjnych w sprawie lekarzy i lekarzy dentystów, którym upłynął
czas przewidziany na zaliczenie Państwowego Egzaminu Specjalizacyjnego po
zakończeniu szkolenia specjalizacyjnego**

Naczelna Rada Lekarska zwraca się do Ministra Zdrowia z apelem o podjęcie działań legislacyjnych zmierzających do ponownego umożliwienia lekarzom i lekarzom dentystom, którym w wyniku zmian w ustawie o zawodach lekarza i lekarza dentysty, wprowadzonych w czasie epidemii COVID-19 upłynął czas przewidziany na zaliczenie Państwowego Egzaminu Specjalizacyjnego po zakończeniu szkolenia specjalizacyjnego, przystąpienia do Państwowego Egzaminu Specjalizacyjnego (PES).

Mocą ustawy z dnia 16 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.z 2020 r. poz. 1291) uchwalonej w okresie epidemii COVID-19, ustawodawca wprowadził pięcioletni limit czasowy na przystąpienie do PES. Zgodnie z nowym brzmieniem art. 16t ust. 5 ustawy, lekarz który zakończył szkolenie specjalizacyjne lub uzyskał decyzję o uznaniu dorobku zawodowego za równoważny z realizacją programu specjalizacji, może przystąpić do PES jedynie w terminie 5 lat od daty zakończenia szkolenia lub wydania decyzji.

W odniesieniu do osób, które zakończyły szkolenie specjalizacyjne przed wejściem w życie ww. nowelizacji ustawy, zastosowanie mają przepisy przejściowe. Ustawodawca wskazał, że dla tych osób termin 5-letni rozpoczyna się od dnia wejścia w życie ustawy, tj. od 8 sierpnia 2020 r. Oznacza to, że niezależnie od tego, kiedy faktycznie zakończono szkolenie, termin naprzystąpienie do PES upłynął 8 sierpnia 2025 r.

Należy również wskazać, że w poprzednim stanie prawnym, przepisy nie przewidywały ograniczeń czasowych, w którym po zakończeniu szkolenia specjalizacyjnego należało zdać ten egzamin. Dopiero przywołaną nowelizacją z dnia 16 lipca 2020 r. – czyli po ogłoszeniu epidemii – ustawodawca postanowił wprowadzić limit czasowy. Wprowadzenie nowych regulacji prawnych ingerujących w dotychczasowe zasady stanowią istotną zmianę, która nie została odpowiednio zakomunikowana – Ministerstwo Zdrowia wydało komunikat w sprawie możliwości przystąpienia do PES w okresie 5 lat od uzyskania potwierdzenia zakończenia szkolenia specjalizacyjnego dopiero 18 listopada 2024 roku. Ustawodawca, procedując zmiany na przełomie lipca i sierpnia 2020 roku w czasie pandemii COVID-19, nie uwzględnił realiów pracy lekarzy i lekarzy dentystów w tym trudnym okresie.

Zmiana i brak wcześniejszych informacji, doprowadziła do sytuacji, w której część lekarzy i lekarzy dentystów – mimo ukończenia szkolenia specjalizacyjnego – została trwale pozbawiona możliwości uzyskania tytułu specjalisty, co doprowadziło do utraty przez nich miejsc pracy, a w konsekwencji także uniemożliwiło pełne wykorzystanie ich wiedzy i doświadczenia w systemie ochrony zdrowia. Lekarze ci, mimo że pracowali samodzielnie i dysponowali wieloletnim doświadczeniem w swoich dziedzinach, na skutek wprowadzonych zmian legislacyjnych zostali pozbawieni dotychczasowych uprawnień – paradoksalnie w czasie, gdy ich kompetencje i praktyczne umiejętności mogłyby stanowić ogromną wartość dla funkcjonowania kulejącego systemu ochrony zdrowia.

W ocenie Naczelnej Rady Lekarskiej wprowadzenie ograniczenia czasowego możliwości przystąpienia do PES w trybie przepisów przejściowych, bardzo obszernej i skomplikowanej ustawy, budzi wątpliwości co do zgodności z zasadą ochrony praw nabytych oraz zasadą zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa. W szczególności dotyczy to lekarzy, którzy zakończyli szkolenie specjalizacyjne w dniu, kiedy ograniczeń czasowych przystąpienia do PES nie było.

Mając na uwadze powyższe, Naczelna Rada Lekarska apeluje o:

1. Wprowadzenie mechanizmu umożliwiającego ponowne (co najmniej jednokrotne) przystąpienie do PES po upływie ustawowego terminu 5 lat od zakończenia szkolenia specjalizacyjnego, w szczególności dla lekarzy, którzy nie przystąpili do egzaminu z przyczyn niezależnych takich jak choroba, sytuacja rodzinna, obowiązki zawodowe w czasie pandemii COVID-19 czy inne zdarzenia losowe. Biorąc pod uwagę, że każdy egzamin PES sprawdza znajomość aktualnej wiedzy medycznej, za optymalne NRL uznaje zniesienie limitów przystąpienia do PES, co oznaczałoby powrót do stanu prawnego sprzed 2020 r.
2. Zagwarantowanie ścieżki odwoławczej - brak decyzji administracyjnej wydanej przez Dyrektora Centrum Egzaminów Medycznych w zakresie dopuszczenia do egzaminu uniemożliwia wszczęcie kontroli administracyjnej, co zostało potwierdzone w orzecznictwie (postanowienie WSA w Łodzi z dnia 21 maja 2025 r., sygn. II SA/Łd 307/25). Tym samym osoby, które przekroczyły

ustawowy termin, nie mają obecnie żadnej ścieżki odwoławczej ani możliwości ponownego ubiegania się o przystąpienie do PES.

3. Uwzględnienie specyfiki PES jako egzaminu dwuetapowego – obejmującego część testową oraz część ustną. Aktualne brzmienie przepisu może rodzić wątpliwości interpretacyjne w sytuacjach, gdy termin 5 lat od dnia potwierdzenia zakończenia szkolenia specjalizacyjnego upływa pomiędzy przystąpieniem do części pisemnej a części ustnej egzaminu. W związku z tym konieczne jest jednoznaczne uregulowanie, że rozpoczęcie egzaminu w terminie skutkuje prawem do jego pełnego ukończenia, niezależnie od daty drugiego etapu.

**STANOWISKO Nr 5/25/IX
NACZELNEJ RADY LEKARSKIEJ
z dnia 19 września 2025 r.**

w sprawie prezydenckiego projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw

Naczelna Rada Lekarska po zapoznaniu się z przedstawionym przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projektem ustawy o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw, przesłanym przy piśmie Zastępcy Szefa Kancelarii Sejmu pana Dariusza Salamończyka z dnia 1 września 2025 r. (znak: SPS-III.020.252.6.2025) negatywnie opiniuje projekt w zakresie, w jakim dotyczy zmian w ustawie o zawodach lekarza i lekarza dentysty i domaga się uchylecia przepisów pozwalających na dostęp do zawodu lekarza i lekarza dentysty w uproszczonych trybach.

1. Uwaga ogólna

Samorząd lekarski wskazuje, że projekt ustawy przedstawiony przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie, w jakim dotyczy zmian w ustawie o zawodach lekarza i lekarza dentysty, powieli wszystkie wady wcześniejszego (zawetowanego przez Prezydenta RP) rządowego projektu ustawy, który został negatywnie zaopiniowany w stanowisku Prezydium Naczelnej Rady Lekarskiej nr 65/25/P-IX z dnia 1 sierpnia 2025 r.

Przede wszystkim projekt ustawy przedstawiony przez Prezydenta RP – tak samo jak wcześniejszy projekt rządowy – jest niezgodny z postulatem samorządu lekarskiego dotyczącym zniesienia tzw. uproszczonych trybów nabywania uprawnień do wykonywania zawodu lekarza i lekarza dentysty. Samorząd lekarski domaga się niezwłocznego uchylecia przepisów, które przewidują możliwość nabywania uprawnień do wykonywania zawodu lekarza i lekarza dentysty w Polsce w trybach uproszczonych, czyli warunkowego prawa wykonywania zawodu lekarza (art. 7 ust. 9 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty) oraz prawa wykonywania zawodu na określony zakres czynności zawodowych, okres i miejsce zatrudnienia w podmiocie leczniczym (art. 7 ust. 2a ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty).

Możliwość nabycia w uproszczonym trybie uprawnień do wykonywania w Polsce zawodu lekarza i lekarza dentysty została wprowadzona pomimo sprzeciwu samorządu lekarskiego, a uproszczone zasady dostępu nie zapewniają właściwej weryfikacji kwalifikacji osób, które ubiegają się w Polsce o uprawnienia zawodowe – dyplom lekarski oraz program nauczania poprzedzający uzyskanie dyplomu nie podlegają rzetelnej ocenie pod kątem spełniania minimalnych wymogów kształcenia lekarzy i lekarzy dentystów określonych w przepisach Unii Europejskiej. Do tego – w przypadku warunkowego prawa wykonywania zawodu – nie tylko zrezygnowano z wymogu nostryfikacji

dyplomu, ale nie jest nawet wymagane zalegalizowanie dyplomu lub jego duplikatu przez konsula Rzeczypospolitej Polskiej ani posiadanie apostille dyplomu lub jego duplikatu.

Kwestionowane przepisy stworzyły również możliwość udzielania w Polsce lekarskich świadczeń zdrowotnych przez osoby, które nie są członkami samorządu lekarskiego, co oznacza, że nie podlegają normom Kodeksu Etyki Lekarskiej, a za swoje czyny nie ponoszą odpowiedzialności przed sądem lekarskim.

Naczelna Rada Lekarska apeluje do Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, aby w projekcie ustawy nie powielał wadliwych rozwiązań zawartych wcześniej w rządowym projekcie, które utrzymują w mocy uproszczone tryby dostępu do zawodu lekarza i lekarza dentysty. Zdaniem samorządu lekarskiego oba uproszczone tryby nabywania uprawnień do wykonywania zawodu lekarza powinny zostać niezwłocznie uchylone, a nie kolejny raz modyfikowane i doprecyzowywane. Stanowisko samorządu lekarskiego podyktowane jest troską o bezpieczeństwo pacjentów i zapewnienie wysokiej jakości opieki zdrowotnej w Polsce.

2. UWAGI SZCZEGÓŁOWE

Podstawowe zastrzeżenia Naczelnej Rady Lekarskiej budzi art. 5 projektu ustawy, który przewiduje szereg zmian w ustawie z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty. Zmiany te nakładają na organy samorządu lekarskiego dalsze obowiązki informacyjne (m.in. wobec Ministra Zdrowia) w procedurze rozpatrywania wniosków o przyznanie prawa wykonywania zawodu w obu uproszczonych trybach.

Komentowany art. 5 projektu ustawy, który wprowadza zmiany w art. 7 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty, zawiera szereg wadliwie skonstruowanych przepisów. Uwagi samorządu lekarskiego do nowelizacji art. 7 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty przedstawiają się następująco:

1. W dodawanym art. 7 ust. 2da ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty błędnie wskazano, że wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu składa się do okręgowej izby lekarskiej, tymczasem organem, do którego składa się wniosek, jest okręgowa rada lekarska.
2. W dodawanym art. 7 ust. 2da ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty przewiduje się, że wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu lekarz składa w terminie 6 miesięcy od dnia „otrzymania decyzji, o której mowa w ustępie 2b”, czyli otrzymania decyzji Ministra Zdrowia. Należy zauważyć, że organ, do którego będzie składany wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu (okręgowa rada lekarska), nie ma wiedzy o tym, kiedy wnioskodawca otrzymał decyzję Ministra Zdrowia w sprawie zgody na wykonywanie zawodu lekarza - data wydania decyzji Ministra Zdrowia nie jest bowiem równoznaczna z datą jej doręczenia stronie. Niemożliwa lub wysoce utrudniona będzie zatem weryfikacja przez okręgową radę lekarską, czy kandydat złożył wniosek w terminie, czy po upływie terminu ustawowego.
3. W dodawanym art. 7 ust. 2da ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty przewiduje się, że wniosek o przyznanie prawa

wykonywania zawodu lekarz składa w terminie 6 miesięcy od dnia „otrzymania decyzji, o której mowa w ustępie 2b”, czyli otrzymania decyzji Ministra Zdrowia. Prezydium Naczelnej Rady Lekarskiej negatywnie opiniuje zaproponowany termin na złożenie wniosku.

4. W dodawanym art. 7 ust. 2da ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty daleko idące zastrzeżenia budzi sformułowanie, że lekarz składa wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu „*po raz pierwszy*”. Użycie wyrazów „*po raz pierwszy*” mogłoby błędnie sugerować, że lekarz, który otrzymał zgodę Ministra Zdrowia na wykonywanie zawodu, może wielokrotnie (do skutku) składać wnioski o przyznanie prawa wykonywania zawodu do okręgowej rady lekarskiej lub nawet do wielu okręgowych rad lekarskich. Wprowadzenie tego przepisu spotęguje jedynie chaos panujący w dostępie do zawodu lekarza w uproszczonych trybach.
5. W dodawanym art. 7 ust. 2db ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty również w sposób błędny określono organ, który ma wydać lekarzowi potwierdzenie złożenia wniosku - w miejsce słów „*właściwa okręgowa izba lekarska*” powinno prawidłowo być „*właściwa okręgowa rada lekarska*”.
6. W dodawanym art. 7 ust. 2db ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty planuje się nałożyć na okręgową radę lekarską dodatkowy obowiązek wydania lekarzowi potwierdzenia złożenia wniosku o przyznanie prawa wykonywania zawodu wraz ze wskazaniem daty złożenia tego wniosku. Naczelna Rada Lekarska kwestionuje nakładanie na samorząd lekarski dodatkowych obowiązków informacyjnych związanych z rozpatrywaniem wniosków o przyznanie prawa wykonywania zawodu w uproszczonym trybie, zwłaszcza że nie bardzo wiadomo, jakim celom miałyby służyć uzyskanie przez lekarza takiego potwierdzenia ze strony okręgowej rady lekarskiej.
7. W dodawanym art. 7 ust. 2db ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty użyto sformułowania, że warunku, o którym mowa w artykule 7 ustęp 2da, nie stosuje się do „*kolejnych wniosków*” o przyznanie prawa wykonywania zawodu złożonych na podstawie tej samej decyzji Ministra Zdrowia. Z brzmienia przepisu zdaje się wynikać błędne założenie ustawodawcy, że istnieje możliwość wielokrotnego składania wniosku o przyznanie prawa wykonywania zawodu na podstawie tej samej decyzji Ministra Zdrowia.
8. W dodawanym art. 7 ust. 2dc ustawy o zawodach lekarza i lekarza

dentysty przewiduje się, że w przypadku złożenia wniosku o przyznanie prawa wykonywania zawodu po terminie 6 miesięcy od otrzymania decyzji Ministra Zdrowia okręgowa rada lekarska może odmówić przyznania prawa wykonywania zawodu. W ocenie Naczelnej Rady Lekarskiej upływ terminu, w jakim kandydat ma złożyć wniosek do okręgowej rady lekarskiej, powinien zawsze skutkować odmową przyznania prawa wykonywania zawodu, nie powinno być tutaj miejsca na swobodne uznanie organu rozpatrującego wniosek, szczególnie że ustawodawca nie określił żadnych kryteriów, którymi okręgowa rada lekarska miałaby się kierować rozpatrując wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu złożony po upływie terminu. Wobec tego brzmienie przepisu powinno być następujące: *„W przypadku złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 2da, po terminie wskazanym w ust. 2da, okręgowa rada lekarska odmawia przyznania prawa wykonywania zawodu. W takim przypadku ust. 21 nie stosuje się.”*.

9. W nowelizowanym art. 7 ust. 2e zdanie czwarte ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty ustawodawca planuje nałożyć na okręgową radę lekarską dodatkowe obowiązki informacyjne, mianowicie poinformowania Ministra Zdrowia o przyznaniu prawa wykonywania zawodu, odmowie przyznania prawa wykonywania zawodu albo innym rozstrzygnięciu skutkującym nieprzyznaniem prawa wykonywania zawodu ze wskazaniem przyczyny takiego rozstrzygnięcia. Naczelna Rada Lekarska sprzeciwia się nakładaniu kolejnych obowiązków na organy samorządu lekarskiego w związku z rozpatrywaniem wniosków o uprawnienia zawodowe w uproszczonym trybie. Tryb ten został stworzony wbrew woli samorządu lekarskiego, stąd oczekiwanie kolejnych działań informacyjnych po stronie organów samorządu lekarskiego nie znajduje uzasadnienia. Po drugie, niezrozumiałe jest, dlaczego nakłada się na okręgową radę lekarską obowiązek wskazania Ministrowi Zdrowia przyczyny rozstrzygnięcia także wtedy, gdy podjęto decyzję o przyznaniu prawa wykonywania zawodu - przyczyną takiego pozytywnego dla strony rozstrzygnięcia jest przecież zawsze to, że spełnia ona przesłanki do przyznania prawa wykonywania zawodu lekarza.
10. W dodawanym art. 7 ust. 12c ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty błędnie wskazano, że wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu składa się do okręgowej izby lekarskiej,

tymczasem organem, do którego składa się wniosek, jest okręgowa rada lekarska.

11. W dodawanym art. 7 ust. 12c ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty przewiduje się, że wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu lekarz składa w terminie 6 miesięcy od dnia „otrzymania decyzji, o której mowa w ustępie 12”, czyli otrzymania decyzji Ministra Zdrowia. Należy zauważyć, że organ, do którego będzie składany wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu (okręgowa rada lekarska), nie ma wiedzy o tym, kiedy wnioskodawca otrzymał decyzję Ministra Zdrowia w sprawie zgody na wykonywanie zawodu lekarza - data wydania decyzji Ministra Zdrowia nie jest bowiem równoznaczna z datą jej doręczenia stronie. W rezultacie niemożliwa lub wysoce utrudniona będzie weryfikacja przez okręgową radę lekarską, czy kandydat złożył wniosek w terminie, czy po upływie terminu ustawowego.
12. W dodawanym art. 7 ust. 12c ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty przewiduje się, że wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu lekarz składa w terminie 6 miesięcy od dnia „otrzymania decyzji, o której mowa w ustępie 12”, czyli otrzymania decyzji Ministra Zdrowia. Prezydium NRL negatywnie opiniuje zaproponowany w tym przepisie termin na złożenie wniosku.
13. W dodawanym art. 7 ust. 12c ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty zastrzeżenia budzi sformułowanie, że lekarz składa „*po raz pierwszy*” wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu. Użycie wyrazów „*po raz pierwszy*” mogłoby błędnie sugerować, że lekarz, który otrzymał zgodę Ministra Zdrowia na wykonywanie zawodu, może wielokrotnie (do skutku) składać wnioski o przyznanie warunkowego prawa wykonywania zawodu do okręgowej rady lekarskiej lub nawet do wielu okręgowych rad lekarskich.
14. W dodawanym art. 7 ust. 12d ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty planuje się nałożyć na okręgową radę lekarską dodatkowy obowiązek wydania lekarzowi potwierdzenia złożenia wniosku o przyznanie prawa wykonywania zawodu wraz ze wskazaniem daty złożenia tego wniosku. Naczelna Rada Lekarska kwestionuje nakładanie na samorząd lekarski dodatkowych obowiązków informacyjnych związanych z rozpatrywaniem wniosków o przyznanie prawa wykonywania zawodu w uproszczonym trybie, zwłaszcza że nie bardzo wiadomo, jakim celom miałyby służyć uzyskanie przez lekarza takiego potwierdzenia ze strony okręgowej

radę lekarskiej.

15. W dodawanym art. 7 ust. 12d ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty w sposób błędny określono organ, którym ma wydać lekarzowi potwierdzenie złożenia wniosku - w miejsce słów: „właściwa okręgowa izba lekarska” powinno prawidłowo być: „właściwa okręgowa rada lekarska”.
16. W dodawanym art. 7 ust. 12d ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty użyto sformułowania, że warunku, o którym mowa w artykule 7 ustęp 12c, nie stosuje się do „kolejnych wniosków” o przyznanie prawa wykonywania zawodu złożonych na podstawie tej samej decyzji Ministra Zdrowia. Z brzmienia przepisu zdaje się wynikać błędne założenie ustawodawcy, że istnieje możliwość wielokrotnego składania wniosku o przyznanie prawa wykonywania zawodu na podstawie tej samej decyzji Ministra Zdrowia. Należy oczekiwać od ustawodawcy, że nie będzie on akceptował sytuacji, w której w tym samym czasie przed różnymi organami administracyjnymi toczy się postępowanie o przyznanie takiego samego uprawnienia do wykonywania zawodu zainicjowane na podstawie „kolejnych wniosków”.
17. W dodawanym art. 7 ust. 12e ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty przewiduje się, że w przypadku złożenia wniosku o przyznanie prawa wykonywania zawodu po terminie 6 miesięcy od otrzymania decyzji Ministra Zdrowia okręgowa rada lekarska może odmówić przyznania prawa wykonywania zawodu. W ocenie Naczelnej Rady Lekarskiej wpływ terminu na złożenie wniosku powinien zawsze skutkować odmową przyznania prawa wykonywania zawodu, nie powinno być tutaj miejsca na swobodne uznanie organu rozpatrującego wniosek, szczególnie że ustawodawca nie określił żadnych kryteriów, którymi okręgowa rada lekarska miałaby się kierować rozpatrując wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu złożony po terminie. Wobec tego brzmienie przepisu powinno być następujące: *„W przypadku złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 12c, po terminie wskazanym w ust. 12c, okręgowa rada lekarska odmawia przyznania prawa wykonywania zawodu. W takim przypadku ust. 21 nie stosuje się.”*.
18. W nowelizowanym art. 7 ust. 13 zdanie czwarte ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty ustawodawca planuje nałożyć na okręgową radę lekarską dodatkowe obowiązki informacyjne, mianowicie poinformowania Ministra Zdrowia o przyznaniu

warunkowego prawa wykonywania zawodu, odmowie przyznania warunkowego prawa wykonywania zawodu albo innym rozstrzygnięciu lub działaniu skutkującym nieprzyznaniem warunkowego prawa wykonywania zawodu ze wskazaniem przyczyny takiego rozstrzygnięcia. Naczelna Rada Lekarska sprzeciwia się nakładaniu kolejnych obowiązków na organy samorządu lekarskiego w związku z rozpatrywaniem wniosków o uprawnienia zawodowe w uproszczonym trybie. Tryb ten został stworzony wbrew woli samorządu lekarskiego, stąd oczekiwanie kolejnych działań po stronie organów samorządu lekarskiego nie znajduje uzasadnienia. Po drugie, niezrozumiałe jest, dlaczego nakłada się na okręgową radę lekarską obowiązek wskazania Ministrowi Zdrowia przyczyny rozstrzygnięcia także wtedy, gdy podjęto decyzję o przyznaniu warunkowego prawa wykonywania zawodu - przyczyną takiego (pozytywnego dla strony) rozstrzygnięcia jest przecież zawsze to, że spełnia ona przesłanki do przyznania warunkowego prawa wykonywania zawodu lekarza.

19. Naczelna Rada Lekarska proponuje dokonanie nowelizacji art. 7 ust. 18b ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty - przepis ten określa, że łączny okres obowiązywania prawa wykonywania zawodu nabytego w jednym z uproszczonych trybów nie może przekroczyć 5 lat licząc od dnia wydania pierwszego dokumentu "Prawo wykonywania zawodu lekarza". Liczenie tego 5-letniego terminu od daty wydania dokumentu prawo wykonywania zawodu jest błędne - termin 5 lat powinien być liczony od daty wydania decyzji Ministra Zdrowia wyrażającej zgodę na wykonywanie zawodu lekarza. To decyzja Ministra Zdrowia warunkuje możliwość wykonywania świadczeń zdrowotnych w Polsce, nawet jeśli okręgowa rada lekarska odmówi kandydatowi przyznania prawa wykonywania zawodu. Obecny przepis poniekąd premiuje osoby, których wnioski o przyznanie prawa wykonywania zawodu budzą wątpliwości - wykonują oni bowiem świadczenia zdrowotne w Polsce najpierw na podstawie decyzji Ministra Zdrowia przez okres nawet kilku lat do czasu rozpatrzenia przez sąd administracyjny skargi na odmowną decyzję rady lekarskiej, a następnie (po wyroku sądu administracyjnego) wykonują zawód przez okres 5 lat liczony od daty uzyskania dokumentu prawo wykonywania zawodu. Łączny okres wykonywania zawodu może zatem wynosić nawet 8-10 lat. Sytuacja takich lekarzy jest zatem lepsza od sytuacji lekarzy, którzy złożyli do

okręgowej rady lekarskiej wniosek niebudzący wątpliwości i od razu uzyskali prawo wykonywania zawodu – ci bowiem wykonują zawód tylko przez 5 lat. Wobec tego proponuje się, aby art. 7 ust. 18b ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty otrzymał brzmienie: „*Łączny okres obowiązywania prawa wykonywania zawodu, o którym mowa w ust. 2e i 13, nie może przekroczyć 5 lat licząc od dnia wydania pierwszej decyzji Ministra właściwego do spraw zdrowia, o której mowa w ust. 2b i ust. 12. Po upływie tego okresu prawo wykonywania zawodu, o którym mowa w ust. 2e i 13, wygasa.*”.

20. Zastrzeżenia Naczelnej Rady Lekarskiej budzi także dodawany art. 7 ust. 21a ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty. Przepis ten nakłada na okręgowe rady lekarskie i Naczelną Radę Lekarską obowiązek informowania Ministra Zdrowia o wszelkich rozstrzygnięciach, w tym rozstrzygnięciach sądów administracyjnych, wydanych w ramach postępowania w sprawie przyznania prawa wykonywania zawodu lekarza oraz przekazania kopii tych rozstrzygnięć. Jest to zdublowanie przepisu art. 7 ust. 2e zdanie czwarte oraz art. 7 ust. 13 zdanie czwarte ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty, które nakładają na samorząd lekarski obowiązki informacyjne w tym zakresie. Ponadto samorząd lekarski sprzeciwia się nakładaniu na jego organy dodatkowych obowiązków związanych z procedowaniem wniosków o przyznanie prawa wykonywania zawodu lekarza w uproszczonych trybach, zwłaszcza w sytuacji, gdy takich dodatkowych obowiązków ustawa nie nakłada na osoby, które w tym trybie uzyskują dostęp do wykonywania zawodu lekarza.

Zdecydowany sprzeciw budzi także art. 21 ust. 2 projektu ustawy, który należy odczytywać jako próbę kolejnego przedłużania możliwości wydawania warunkowego prawa wykonywania zawodu lekarza obywatelom Ukrainy. Obywatele Ukrainy mieli możliwość ubiegania się na specjalnych zasadach o warunkowe prawo wykonywania zawodu lekarza – uprawnienie to było przyznane na okres 32 miesięcy od dnia wybuchu wojny w Ukrainie – okres 32 miesięcy upłynął dnia 24 października 2024 r. Przepis przejściowy art. 21 ust. 2 ustawy, który nakazuje liczyć 6-miesięczny termin na złożenie wniosku do okręgowej rady lekarskiej dopiero od dnia wejścia w życie projektowanej ustawy (planowane wejście w życie ustawy to 1 października 2025 r.), może stanowić niedopuszczalne obejście wcześniej uchwalonego prawa, które wygasło już możliwość uzyskiwania przez obywateli Ukrainy warunkowego prawa wykonywania zawodu lekarza. W rezultacie 32-miesięczny okres, w którym obywatele Ukrainy mogli ubiegać się o warunkowe prawo wykonywania zawodu, stanie się fikcją, ponieważ zostanie przedłużony o dalsze 17 miesięcy. W podsumowaniu powyższych uwag Naczelna Rada Lekarska postuluje, aby Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej odstąpił od dokonywania projektowanych zmian w ustawie o zawodach lekarza i lekarza dentysty oraz przepisu przejściowego, o którym mowa w art. 21 projektu opiniowanej ustawy, i złożył propozycję uchylecia przepisów zezwalających na uzyskanie

uprawnień zawodowych lekarza w obu uproszczonych trybach – z poszanowaniem praw nabytych, dla osób, które uzyskały już te uprawnienia. Propozycje przepisów, które likwidują uproszczone tryby nabywania uprawnień zawodowych lekarza, Naczelna Rada Lekarska zamieściła w swoim apelu Nr 1/25/IX z dnia 6 marca 2025 r. i wnosi o ich wykorzystanie w dalszych pracach legislacyjnych nad projektem ustawy.

Zastrzeżenia samorządu lekarskiego do projektu ustawy dotyczą również proponowanych rozwiązań w zakresie ograniczenia dostępu obywateli Ukrainy do świadczeń opieki zdrowotnej. Projekt ustawy przewiduje zmiany w art. 37 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy polegające na tym, że obywatel Ukrainy, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie tejże ustawy, będzie uprawniony do opieki medycznej udzielanej w Polsce, pod warunkiem spełniania wymogów określonych w art. 2 ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Środowisko lekarskie obawia się, że tak daleko idące ograniczenia (decydujące byłoby co do zasady posiadanie ubezpieczenia zdrowotnego obowiązkowego lub dobrowolnego) mogłyby w pewnych sytuacjach prowadzić do trudnych ze względów społecznych i obciążających etykę lekarską sytuacji braku dostępu do pomocy medycznej osób tego potrzebujących, w szczególności, które znajdują się w stanie zagrożenia życia czy zdrowia.

**STANOWISKO NR 6/25/IX
NACZELNEJ RADY LEKARSKIEJ
z dnia 19 września 2025 r.**

**w sprawie poparcia uchwały Krajowego Zjazdu Adwokatury w sprawie uchylenia ustawy
o lekarzu sądowym**

Naczelna Rada Lekarska popiera postulat uchylenia ustawy z dnia 15 czerwca 2007 r. o lekarzu sądowym (Dz.U. z 2007 r. nr 123 poz. 849) wyrażony w uchwale nr 37 Krajowego Zjazdu Adwokatury z dnia 28 czerwca 2025 r.

Zgodnie z ustawą o lekarzu sądowym, zadaniem tego lekarza jest wystawianie zaświadczeń potwierdzających zdolność albo niezdolność do stawienia się stron, ich przedstawicieli ustawowych, pełnomocników, świadków, oskarżonych, obrońców i innych uczestników postępowania z powodu choroby na wezwanie lub zawiadomienie sądu lub organu prowadzącego postępowanie karne lub postępowanie cywilne. Lekarzem sądowym jest lekarz, o określonych w ustawie kwalifikacjach zawodowych, z którym prezes sądu okręgowego zawarł umowę o wykonywanie czynności lekarza sądowego. Zaświadczenia lekarza sądowego są wystawiane na obszarze właściwości danego sądu okręgowego właściwego dla miejsca pobytu uczestnika postępowania. Jako zasadę przyjęto, że lekarz sądowy wystawia zaświadczenie po uprzednim osobistym zbadaniu uczestnika postępowania i po zapoznaniu się z dostępną dokumentacją medyczną.

Już od chwili wejścia w życie ustawy obserwowano istotne problemy z jej stosowaniem, które stawiały pod znakiem zapytania celowość wprowadzenia tej instytucji. Powszechnie znane problemy z faktyczną dostępnością do lekarza sądowego i tym samym z prawidłowym usprawiedliwieniem swojej nieobecności na wezwanie sądu czy prokuratora stwarza dla stron, świadków i pełnomocników prawnych ryzyko poniesienia negatywnych konsekwencji procesowych uznania niestawiennictwa za nieusprawiedliwione. Liczba lekarzy sądowych w wielu sądach okręgowych w Polsce jest niewystarczająca, aby zrealizować prawo obywateli do czynnego udziału w postępowaniu i usprawiedliwienia swojej nieobecności w rozprawie czy przesłuchaniu w określonym dniu, gdy stan zdrowia nie pozwala na udział w czynnościach procesowych. Lekarze sądowi nie pobierają stałego wynagrodzenia za gotowość do wykonywania funkcji, czyli za swoją dyspozycyjność na rzecz sądu okręgowego w określonych z prezesem sądu dniach i godzinach. Lekarz sądowy otrzymuje wynagrodzenie jedynie za wystawione zaświadczenia, przy czym kwota wynagrodzenia lekarza za wydanie zaświadczenia (tj. za zbadania pacjenta i często obszernej dokumentacji medycznej, którą pacjent udostępnia) została ustalona na 100 złotych w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 stycznia 2008 r. w sprawie wynagrodzenia przysługującego lekarzowi sądowemu i trybu finansowania tego wynagrodzenia oraz zwrotu

kosztów dojazdu, a także wzoru zestawienia wystawionych zaświadczeń (Dz.U. z 2013 r. poz. 467) i od tamtego czasu nie była waloryzowana.

Naczelna Rada Lekarska wskazuje, że ewentualne uchylene ustawy o lekarzu sądowym i zastąpienie jej innymi mechanizmami usprawiedliwiania nieobecności na rozprawach z uwagi na stan zdrowia nie może jednak prowadzić do nałożenia na lekarzy pracujących w placówkach medycznych finansowanych ze środków publicznych dodatkowych obowiązków w zakresie orzecznictwa o niezdolności do udziału w czynnościach procesowych w określonym dniu.

